

دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)

شمارهٔ چهل‌ودو - زمستان ۱۳۸۸

صص ۱۰۷ - ۹۲

اثربخشی رویکرد تصویرسازی ارتباطی (Image Relationship Therapy) بر رضایتمندی زناشویی

اسدالله ویسی^۱

چکیده

پژوهش حاضر به منظور بررسی اثربخشی آموزش رویکرد تصویرسازی ارتباطی بر افزایش رضایتمندی زناشویی انجام شده است. به این منظور ۲۹ زن از میان ۳۴ زن داوطلب متأهل انتخاب شده در دانشکده روان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبایی به شیوه جایگزینی تصادفی ساده در دو گروه آزمایش و گروه کنترل، قرار گرفتند. آموزش فنون رویکرد تصویرسازی ارتباطی بر روی گروه آزمایش انجام شد اما گروه کنترل این آموزش را دریافت نکرد. طرح پژوهشی مورد استفاده در این تحقیق، طرح آزمایشی پیش‌آزمون، پس‌آزمون با گروه کنترل بود. میزان رضایت زناشویی آزمودنی‌ها به وسیله پرسشنامه ۴۷ سوالی انریچ (ENRICH) اندازه‌گیری شد و جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه (ANOVA) استفاده شد. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها حاکی از اثربخشی آموزش فنون تصویرسازی ارتباطی در افزایش رضایت زناشویی زنان بود. فرضیه‌های اول، دوم و سوم تحقیق در مؤلفه‌های

۱. دانشجوی سال آخر دکتری مشاوره دانشگاه علامه طباطبایی تهران

آموزش فنون تصویرسازی ارتباطی بر رضایت زناشویی، ارتباط و حل تعارض با $P < 0/05$ اطمینان مورد تأیید قرار گرفتند. اما فرضیه چهارم یعنی مؤلفه رضایت جنسی در این پژوهش مورد تأیید قرار نگرفت.

کلید واژه‌ها: رویکرد تصویرسازی ارتباطی، (Image relationship therapy)، رضایتمندی زناشویی، ارتباط، حل تعارض، رابطه جنسی.

مقدمه

ازدواج همیشه یک عنصر اصلی در نظام‌های خانواده در جهان بوده است. ازدواج ملحق شدن دو نفر از جنس متفاوت در یک واحد همبسته با هدف ایجاد نظامی برای پرورش فرزند و سپس بزرگ کردن آنهاست. این پیوندهای زناشویی اغلب با عشق رمانتیک میان دو نفر شروع می‌شود که منجر به یک رابطه ماندگار می‌گردد که در برخی‌ها منجر به ازدواج می‌شود. به نظر می‌رسد که این پیوندهای طولانی مدت با رنج بی پایان جهت یافتن راهی برای ملحق شدن به دوره‌ی زندگی ادامه پیدا می‌کند. و در نهایت این پیوندهای زناشویی در قالب واحد خانواده به اهداف مورد نظرشان دست پیدا می‌کنند (دی کلرک^۱، ۲۰۰۱).

ازدواج یکی از قدیمی‌ترین پیوندهای انسانی است که ارضاکنده و رشد دهنده شخصیت آدمی بوده است. خانواده به عنوان یک گروه کوچک طبیعی در دهه پنجاه مورد توجه روان‌شناسان و مشاوران واقع شده، برخی خانواده را کانون توجه قرار دادند و بر این عقیده شدند که ریشه تمام مشکلات روانی خانواده است (گلدنبرگ و گلدنبرگ^۲، ۱۹۹۶؛ و رایس^۳، ۱۹۹۷؛ کار^۴، ۲۰۰۰؛ دای^۵، ۲۰۰۳ به نقل از فرح‌بخش، ۱۳۸۳).

1 D. Klerk

2. Goldenberg & Goldenberg

3. Rise

4. Carr

5. Day

همسر گزینی از نخستین تعهدهای عاطفی و قانونی افراد و از تصمیم‌های مهم زندگی به شمار می‌رود. در فرایند همسر گزینی و ازدواج، عشقی که با تألم همراه باشد، عشق ناسالم است. وقتی بخش اعظم صحبت ما با دوستان نزدیکمان درباره کسی است که او را دوست داریم، وقتی به او، به مسائل، به افکار و به احساساتش بهای بیش از اندازه می‌دهیم، وقتی از دمدمی مزاجی‌ها، از بدخلقی‌ها، از بی‌تفاوتی‌ها و از تحقیر کردن‌هایش بی‌تفاوت می‌گذریم، عشق بی‌تناسب داریم (تبریزی و آریا، ۱۳۸۴).

رویکرد تصویرسازی ارتباطی یک نظریه و شیوه درمانی در مورد همسریابی، ازدواج و فرایند شکل‌گیری تعارض‌های زناشویی است. ایده اصلی این رویکرد این است که انتخاب همسر براساس یک تصویر ذهنی از پدر و مادر ایده‌آل که در دوران کودکی شکل گرفته است صورت می‌گیرد و سازگاری با همسر نیز بستگی به این تصویر اولیه دارد (هندریکس و هانت، ۱۹۹۹).

تصویرسازی ارتباطی فرایندی است که در آن به زوجین آگاهی و اطلاعات می‌دهد و مهمتر اینکه به آنها در مورد جنبه‌های ناخودآگاه روابطشان و بررسی اساسی ریشه تعارضاتشان آموزش می‌دهد، و به افراد کمک می‌کند تا به جای اینکه سعی کنند مشکلات را به صورت سطحی حل کنند، آن را دقیق‌تر مورد مذاقه قرار دهند. موفق شدن در این کار باعث بهبودی، رشد و امنیت عاطفی نسبت به دیگری خواهد شد زوجین یاد می‌گیرند که تعارضات خود را فرصتی برای صمیمت عمیق‌تر و تماس با یکدیگر بدانند. این تغییرات کوچک خوشبختی زوجین را به شدت تحت تأثیر قرار می‌دهد و زوجین برای هم منبع لذت می‌شوند تا منبع ناراحتی. دو ابزار مهم برای بهبودی، گفتگوی عمودی و دیگری استفاده از فرایند گفتگو برای کمک به هر یک از زوجین است که تغییرات بهتری در رفتار خود ایجاد کنند (دوان جی لپثروت، ۲۰۰۵).

-
1. Hendrix & Hunt
 2. Liphthrott, D.J

رضایت زناشویی یکی از مولفه های مهم زندگی بشر است، تحقیقات زیادی در این زمینه انجام شده است، که نشان دهنده اهمیت آن است. اُکستی^۱ (۱۹۸۹) رضایت زناشویی را میزان تطابق میان خواسته هایی که فرد از زندگی زناشویی دارد و آنچه که در دوران زندگی اش تجربه می‌کند، تعریف می‌کند. در واقع رضایت زناشویی مانند معادله ای است که یک طرف آن آرزوها و خواسته های فرد است و طرف دیگر آن دستیابی به خواسته ها است، که اگر برابر باشند، رضایت از زندگی هم بالا خواهد بود.

هندریکس عقیده دارد که ازدواج یک فرایند ناخود آگاه است و تصادفاً ممکن است ازدواجی خوب و موفق از آب درآید. برای دستیابی به یک ازدواج موفق باید براساس خود آگاهی عمل کنیم و این امری است شدنی. به نظر او ازدواج خود آگاه ازدواجی است که بیشترین رشد روحی و روانی را در پی داشته باشد. ازدواجی است که به التیام یافتن و یکپارچه شدن شخصیت بیانجامد. برای دستیابی به یک ازدواج خودآگاه و کاهش تعارضهای زناشویی ملاحظات درمانی با استفاده از راهبردهای مشخص انجام می‌شود. وقتی زوجی برای درمان مراجعه می‌کنند ابتدا به شکایات سطحی از همدیگر حول موضوعاتی همچون پول، تفریح، مسائل جنسی، اعتیاد و ... می‌پردازند. اما براساس نظریه هندریکس مشاور باید موضوع مشکل را در ورای این شکایات بنگرد و مسأله ریشه‌ای را بررسی کند تا یک ازدواج خود آگاه از نو متولد شود (هندریکس و هانت، به نقل از فرح‌بخش، ۱۳۸۳).

افزایش روزافزون تعارض‌های زناشویی در دنیای معاصر و بروز جدایی و اثرات منفی آن بر سلامت روانی موجب شده است تا مشاوران و به خصوص آنانکه با خانواده کار می‌کنند، نظریه‌ها و طرحهایی را برای کمک به خانواده‌های دچار تعارض ارائه دهند (فرح‌بخش، ۱۳۸۳).

در جامعه امروزی، شما را تشویق می‌کنند که ازدواج را به شکل جعبه ببینید. ابتدا همسری برای خود انتخاب می‌کنید و بعد از جعبه بالا می‌روید تا درون آن قرار بگیرید. اغلب مردم راه‌حل ازدواج‌های ناخوشایند را طلاق می‌دانند. اشکال این راه

حل این است که تالمت وسیعی برای جابه‌جا کردن جعبه‌ها باید متحمل شوند (هندریکس، ۱۳۸۴). ازدواج از دیر باز با مسائل و مشکلاتی روبه‌رو بوده است که برای حل آن زوجین یا شخصاً در پی چاره‌جویی بودند و یا با دخالت نزدیکان خود مشکل را حل می‌کردند. مدت‌ها این وظیفه برعهده افراد با تجربه، روحانیون، پزشکان عمومی و حقوقدان‌ها بود و آنها زن و شوهر را به تبعیت از توصیه‌ها و سفارشات خود مجبور می‌کردند. پیشرفت جوامع و صنعتی شدن و به‌دنبال آن افزایش مشکلات خانوادگی تقسیم کار مشاوره و روان‌درمانی را به حرفه‌ای تخصصی تبدیل نموده است. آمارهای موجود نشان می‌دهد که با گذشت زمان، درصد مشکلات خانواده‌ها در حال افزایش است. به طوری‌که در آمریکا چهل میلیون زن و شوهر آمریکایی به مشاوره نیاز دارند و از هر دو ازدواج یک ازدواج به طلاق منجر می‌شود (دارابی و نیکخو، ۱۳۷۸).

پیشینه پژوهشی

اثربخشی تصویرسازی ارتباطی (IRT):

مایسنر^۱ سال، (۱۹۷۸) دریک پژوهش نشان داده است که قابلیت هر همسر عمدتاً منوط به روابط او در دوران کودکی است.

براساس استدلال کلونه و مندلسون^۲، (۱۹۹۸) افراد دارای خود ایده‌آل خود متجانس یا همگن بیشتر میل به ازدواج با شخصیت مشابه خود را دارند، در مقابل افرادی که خود ایده‌آل خود ناهماهنگ دارند مایل به ازدواج با افرادی هستند که با آنها متفاوت باشد. یافته‌های آنها این فرضیه‌ها را که آنهایی که شخصیت خود را دوست دارند مایل هستند با آنهایی که مشابه آنها باشد، ازدواج کنند و آنهایی که شخصیت خود را دوست ندارند دنبال افرادی می‌گردند که بهتر از آنهایی باشد. اما کلونه و

1. Maisner

2. Kloneh & Mandelson

مندلسون بررسیشان به تحلیل انتخاب همسر محدود شده بود و رضایت از رابطه و مدت آن را مورد بررسی قرار نداده‌اند (زنتنر^۱، ۲۰۰۵).

رابرت جی روتاندا^۲ و تیموثی، (۱۹۹۸) الگوی تصویرسازی ارتباطی IRT را با خانواده‌ها و زوجهای الکلی در ارتباط با اختلال استفاده از الکل به کار گرفته‌اند. آنها اخیراً در یک برنامه‌ریزی ابداعی بازداری که مشاوره با زوجهای الکلی نامیده‌اند (در پروژۀ GALM) و این برنامه را از دانشگاه هاروارد، جهت درمان زوجین طراحی کرده‌اند، که یافته‌های آنها نشان داده است که این الگو، یعنی IRT بر ازدواج و زندگی زناشویی مطلوب و فرزندان سالم تاثیر گذار بوده است.

پین^۳ و فرد (۲۰۰۶) در یک مقاله پژوهشی اظهار کردند که رابطه مادر - کودک به‌عنوان عامل اصلی و اساسی تاثیر گذار بر تعامل اولیه کودک است. آنها این تعاملات اولیه را عامل مهم و تأثیرگذار بعدی بر روابط بزرگسالی و صمیمیت در بزرگسالی قلمداد کرده‌اند.

در این پژوهش سعی بر این است تا تأثیر آموزش فنون رویکرد تصویرسازی ارتباطی بر رضامندی زناشویی مورد بررسی قرار گیرد. بدین ترتیب که آیا فنون رویکرد تصویرسازی ارتباطی بر میزان رابطه جنسی، کاهش تعارضهای زناشویی و ارتباط زناشویی و به طور کلی بر رضایت زناشویی تاثیر مثبت داشته است؟ بدین ترتیب اهداف زیر برای این پژوهش در نظر گرفته شدند:

در این پژوهش هدفهای زیر دنبال شد

- تعیین اثربخشی فنون رویکرد تصویرسازی ارتباطی بر میزان رابطه جنسی (رضایت بخش) زوجین.

1. Zentner
2. Rotunda. J. R
3. Pine

- تعیین اثر بخشی آموزش فنون رویکرد تصویرسازی ارتباطی بر میزان کاهش تعارض های زناشویی زوجین .
- تعیین اثر بخشی آموزش فنون رویکرد تصویرسازی ارتباطی بر میزان ارتباط زناشویی زوجین.
- بررسی اثر بخشی آموزش فنون رویکرد تصویرسازی ارتباطی بر میزان رضامندی زناشویی زوجین.

روش

این طرح پژوهشی از نوع تحقیق آزمایشی، با طرح پیش آزمون، پس آزمون، با گروه کنترل می باشد. شکل زیر دیاگرام این طرح پژوهشی را مشخص می سازد.

دیاگرام طرح پژوهش

گروهها	جایگزینی تصادفی	پیش آزمون	متغیر مستقل	پس آزمون
گروه آزمایش	R	T1	X1	T2
گروه کنترل	R	T1	-	T2

در این پژوهش متغیر مستقل عبارت است آموزش فنون رویکرد IRT، که در این پژوهش تنها زنان جهت اجرای متغیر مستقل و تاثیر آن بر رضایت آنان از زندگی زناشویی مورد آموزش قرار گرفتند.

جامعه آماری: جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه زنان داوطلب متأهلی است که در سال تحصیلی ۸۵-۱۳۸۴ در دانشگاه علامه طباطبائی (دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی) مشغول به تحصیل هستند .
نمونه و شیوه نمونه‌گیری: در این پژوهش شیوه نمونه‌گیری بصورت تصادفی می‌باشد، که ۳۴ نفر زن متأهل به طریق جایگزینی تصادفی در دو گروه آزمایشی و کنترل قرار گرفتند.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات

در این تحقیق برای تشخیص و نمره‌گذاری از پرسشنامه فرم کوتاه «انریچ» (پربارسازی و تقویت رابطه، ارتباط و خشنودی) که شامل ۴۷ سوال است، استفاده شد. این پرسشنامه برای ارزیابی زمینه‌های بالقوه مشکل‌زا یا شناسایی زمینه‌های قوت و پرباری رابطه زناشویی به کار می‌رود. این پرسشنامه به عنوان یک ابزار معتبر در تحقیقات متعددی برای بررسی رضایت زناشویی مورد استفاده قرار گرفت (ثنایی، ۱۳۷۹).

شیوه نمره‌گذاری

پرسشنامه بصورت پنج گزینه‌ای است که به هر گویه آن از ۱ تا ۵ نمره تعلق می‌گیرد. نمره بالا در این پرسشنامه نشانه رضایت زناشویی بیشتر و بالعکس نمره پائین، نشانه رضایت و خشنودی زناشویی کمتر است. حداقل نمره در این پرسشنامه ۴۷ و حداکثر نمره ۲۳۵ می‌باشد. انریچ شامل سه فرم است از جمله فرم ۱۱۵ سؤالی و ۴۸ و ۴۷ سؤالی که در این پژوهش نوع ۴۷ سؤالی آن مورد استفاده قرار گرفت.
در این تحقیق از اعضای دو گروه آزمایش و کنترل درخواست شد در کمال دقت و صراحت به پرسشنامه رضایت زناشویی پاسخ دهند. پس از اجرا پرسشنامه نمره‌گذاری شد و نمرات هر گروه به صورت جداگانه مورد محاسبه قرار گرفت.

پایایی:

ضرایب آلفای پرسشنامه انریچ محاسبه شده توسط اولسون، فورنیر و درانگمن (۱۹۸۹) برای خرده مقیاس‌های، تحریف آرمانی، رضایت زناشویی، مسائل تحقیقی، ارتباط، حل

تعارض، مدیریت مالی، اوقات فراغت، رابطه جنسی، فرزندان و فرزندپروری، خانواده و دوستان و نقش‌های مساوات طلبی به ترتیب زیر است، (۰/۹۰، ۰/۸۱، ۰/۷۳، ۰/۶۸، ۰/۷۵، ۰/۷۴، ۰/۷۶، ۰/۴۸، ۰/۷۷، ۰/۷۲ و ۰/۷۱). در پژوهش سلیمانیان (۱۳۷۳) با عنوان بررسی تاثیر تفکرات غیرمنطقی بر نارضایتی زناشویی، ضریب پایایی این پرسشنامه به صورت آلفا محاسبه و عدد ۰/۹۳ به دست آمد. در تحقیق نامبرده ۴۷ سؤال که از همبستگی نسبتاً بالایی برخوردار بودند، انتخاب شده است و مجدداً ضریب آلفا محاسبه گردید که ضریب پایایی ۰/۹۵ به دست آمد.

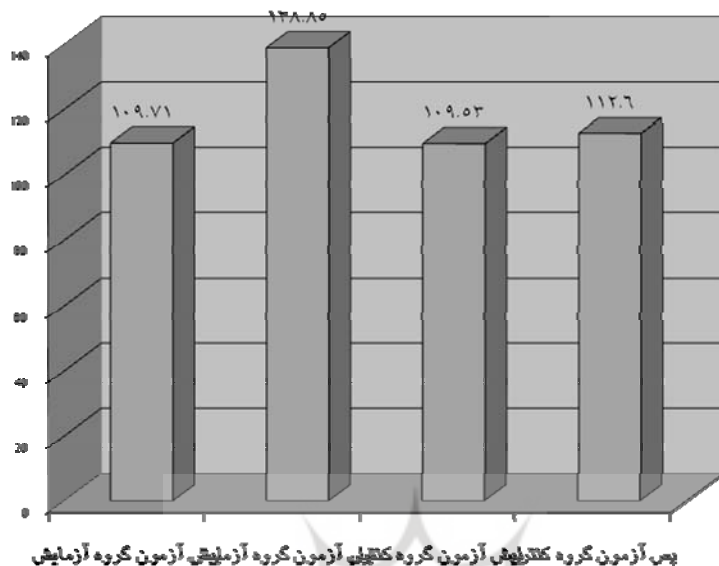
روایی

ضریب همبستگی پرسشنامه انریچ با مقیاس‌های رضایت خانوادگی از ۰/۴۱ تا ۰/۶۰ و با مقیاس‌های رضایت از زندگی از ۰/۳۳ تا ۰/۴۱ به دست آمد، که نشانه‌ی روایی سازه آن است. کلیه خرده مقیاس‌های پرسشنامه انریچ زوج‌های راضی و زوج‌های ناراضی را متمایز می‌کند و این نشان می‌دهد که این پرسشنامه از روائی ملاک هم برخوردار است (به نقل از ثنایی، ۱۳۸۲).

روشهای تجزیه و تحلیل اطلاعات

در این پژوهش از آمار توصیفی و استنباطی و تحلیل واریانس یک راهه (ANOVA) استفاده می‌شود. تجزیه و تحلیل وارد یک راهه جهت دار بودن تفاوت بین میانگینها به کار برده می‌شود (دلاور، ۱۳۸۴). در این پژوهش از روشهای هارویل هندریکس در کتاب «عشق مورد نظر شما» برای آموزش و درمان مراجعان استفاده شد. در طول هشت جلسه ۶۰ دقیقه‌ای فنونی از قبیل ترسیم ایماگو، کار روی چراحات کودکی، دیالوگها و... اجرا شد. بعد از اتمام آموزش نتایج مورد بررسی قرار گرفت. در مطالب زیر به تحلیل نتایج و یافته‌های تحقیق پرداخته می‌شود.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش بر اساس فرضیه‌های پژوهش ارایه می‌گردد.

فرضیه اول: آموزش فنون رویکرد تصویر سازی ارتباطی بر میزان افزایش رضایت زناشویی زوجین مؤثر است.

جدول نتایج حاصل از بررسی نمرات رضایت زناشویی زنان قبل و پس از آموزش تفاوت معناداری را نشان می‌دهد. (F) محاسبه شده در سطح $P < 0/05$ و با درجه آزادی (۱ و ۲۷) از لحاظ آماری معنادار است. بنابراین فرضیه صفر رد می‌گردد و فرض پژوهش مورد قبول واقع می‌شود. یعنی در میان زنانی که تحت آموزش قرار گرفته‌اند، میزان رضایت زناشویی بالاتر است.

فرضیه دوم: آموزش فنون رویکرد تصویر سازی ارتباطی بر میزان ارتباط زناشویی زوجین مؤثر است.

با توجه به جدول نتایج بررسی نمرات خرده مقیاس ارتباط زوجین پیش و پس از درمان اختلاف معناداری در میانگین‌های به‌دست آمده مشاهده شد و فرضیه صفر با

$P < 0/05$ اطمینان رد شد. بنابراین نتیجه می‌گیریم که زنانی که تحت آموزش قرار گرفته‌اند در مؤلفه ارتباط بهبودی نشان می‌دهند. نتایج این پژوهش با نتایج تحقیقات هایمن^۱ (۲۰۰۱) گابل، رایس^۲ (۲۰۰۱)، گاتمن، فینی^۳ (۲۰۰۲)، مارکمن^۴ (۱۹۹۷)، رویت کین (۱۹۸۳) که رابطه میان رضایت زناشویی و ارتباط را مورد بررسی قرار داده‌اند هماهنگی دارد. نتایج این پژوهش با پژوهش (عامری، ۱۳۸۳)، (احمدی، ۱۳۸۳)، (جعفری، ۱۳۸۴)، (مهدویان، ۱۳۷۶) که تاثیر ارتباط را بر رضایت زناشویی زنان و زوجین ایرانی بررسی کرده بودند مطابقت و هماهنگی دارد (به نقل از دیبائیان، ۱۳۸۴). همچنین نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش دی کلرک (۲۰۰۱) در ارتباط با اثربخشی تصویرسازی ارتباطی بصورت نمونه موردی روی زوجین هماهنگی و مطابقت دارد.

فرضیه سوم: آموزش فنون رویکرد تصویر سازی ارتباطی بر میزان کاهش حل تعارض زناشویی زوجین مؤثر است.

میانگین نمرات خرده مقیاس حل تعارض در میان زنانی که تحت آموزش قرار گرفته بودند به صورت معناداری بالاتر از گروهی بود که آموزش را دریافت نکرده بودند. بنابراین فرضیه پژوهش ما تأیید می‌گردد و با $P < 0/05$ درصد اطمینان می‌توانیم بگوئیم که زوجین مورد آزمایش در مؤلفه حل تعارض بهبودی نشان داده‌اند. این نتایج با نتایج مارکمن، فلوید، استنلی، کامتز^۵ (۱۹۹۳) هماهنگی دارد. آنها گزارش کردند که در زوج‌هایی که تحت آموزش مهارت‌های حل تعارض قرار گرفته‌اند، میزان رضایت زناشویی افزایش معناداری را نشان می‌دهند. همچنین یافته‌های این پژوهش با یافته‌های تبریزی (۱۳۸۴)، گاستمن، لاونسون (۱۹۸۸)، کریستنسن (۱۹۹۱) و گاتمن و (۱۹۸۹) و (۱۹۹۳) هماهنگی دارند.

1. Haymman
2. Gable & Raise
3. Guttman & Feeiny
4. Markman
5. Flowyel., Stanley & Kamtz

فرضیه چهارم: آموزش فنون رویکرد تصویر سازی ارتباطی بر میزان رابطه جنسی سالم زوجین، مؤثر است.

میانگین نمرات خرده مقیاس رابطه جنسی زنانی که تحت آموزش تصویرسازی ارتباطی قرار گرفته بودند تفاوت معناداری با زنانی که این آموزش را دریافت نکرده بودند، نداشت. بنابراین دلایل کافی جهت تأیید فرض پژوهشی در این خرده مقیاس به دست نیامد. و می‌توان گفت که آموزش تصویر سازی ارتباطی در این خرده مقیاس تأثیر نداشته و زنان گروه آزمایش در این مؤلفه بهبودی حاصل نکرده‌اند.

جدول شماره ۱

سطح اطمینان	Df بین گروهی و درون گروهی	F جدول	F محاسبه شده	انحراف معیار	میانگین		تعداد	گروهها
					درون گروهی	بین گروهی		
٪۹۵	۱۲۷	۴/۲۱	۰/۷۳۴	۱/۴۷	۱/۵۲۱	۲/۹۳۸	۱۴	گروه آزمایش
				۱/۷			۱۵	گروه کنترل

با توجه به اینکه F به دست آمده حاصل از تفاوت میانگین‌های پیش‌آزمون و پس‌آزمون نمرات رضایت زناشویی زنان در گروه آزمایش و کنترل در خرده‌مقیاس رابطه جنسی (۰/۷۳۴) است و با توجه به اینکه F جدول با درجه آزادی ۱ و ۲۷ برابر با (۴/۲۱) می‌باشد، بنابراین چون F محاسبه کوچکتر از F جدول است، فرضیه مورد تأیید قرار نگرفته و داده‌های لازم جهت تأیید در دست نیست. بنابراین می‌توان گفت آموزش IRT تفاوت معنی داری در گروه آزمایش ایجاد نکرده است.

بحث و نتیجه گیری

ازدواج یکی از مهمترین رویدادهای زندگی انسان است و انسانها به دنبال این هستند که از روشهای مختلف برای بهتر کردن آن بهره بگیرند. این پژوهش هم به دنبال این بود تا به زوجین کمک کند تا فرایند زندگی خود را سالم پیش ببرند و به رضایت بالاتری برسند.

نتایج تحقیق نشان می‌دهد که نمرات کل رضایت زناشویی در میان زنانی که مورد آموزش قرار گرفته‌اند، نسبت به گروه کنترل از تفاوت معناداری در سطح $P < 0/05$ برخوردار است. همچنین در مقیاس‌های ارتباط و حل تعارض، فرضیه‌های پژوهش، این تحقیق در سطح $P < 0/05$ اطمینان تأیید گردید. اما در خرده‌مقیاس رابطه جنسی این تفاوت معنادار نبود، به این معنا که تفاوت قابل مشاهده‌ای در این زمینه، یعنی رابطه جنسی در این مدت در میان دو گروه آزمایش و کنترل، وجود نداشته است. بیشترین F محاسبه شده در خرده مقیاس رضایت زناشویی بود. فرضیه اصلی پژوهش در زمینه تفاوت میانگین‌های زنان در گروه آزمایش و گروه کنترل در سطح ۹۵٪ مورد تأیید قرار گرفت.

فنون تصویرسازی ارتباطی برای ما مشخص ساخت که مسیر زندگی یک انسان پیوسته است و ممکن است که دروان بزرگسالی به شدت متاثر از رشد دوران کودکی باشد. دوران کودکی به نظر خیلی از دانشمندان و نظریه‌پردازان بزرگ، دوران مهم و سرنوشت‌سازی است. دوران کودکی پر از لذتها و ناراحتی‌ها است، اگر این دوران به صورت متعادل سپری شود می‌تواند زیر بنای محکمی برای دوران بزرگسالی شود. می‌توان گفت: که آموزش فنون تصویرسازی ارتباطی به افراد، در گروه آزمایش (البته در قالب نتایج آماری) کمک کرد تا بتوانند تصاویری را که در گذشته از افراد مهم زندگی اخذ کرده‌اند و ایماگوی آنها را شکل داده، از افراد واقع در زندگی خود (یعنی همسر خویش) تفکیک کنند. و تصاویری بهتر و واقع بینانه‌تری از یکدیگر داشته باشند. با ارائه آموزشهای مناسب در این زمینه می‌توان به افراد کمک کرد تا تصویری مناسب از خود و همسر خود پیدا کنند و در زندگی برخوردار واقع بینانه‌تری داشته باشند. از آن

جهت که هر فردی ممکن است در زندگی خود اسیر تصورات و تصاویر نادرست گذشته باشد لذا با غنی‌تر کردن این آموزش‌ها می‌توان در جامعه به افراد کمک کرد که عشق توهمی و ایماگوهای نامعتبر را از واقعیت اصیل افرادی که وارد زندگی زناشویی آنها خواهند شد را تفکیک کنند.

پیشنهادها

از آنجا که این پژوهش فقط روی زنان صورت گرفته است به‌عنوان اینکه، آنها می‌توانند تقویت‌کننده رضایت زناشویی در میان خانواده خود باشند، لذا توصیه می‌گردد که این کار در میان زوجین (یعنی زن و مرد) صورت گیرد. و در ضمن توصیه می‌گردد که تصویرسازی ارتباطی و آموزش آن در میان کسانی که می‌خواهند ازدواج‌کننده آموزش داده شود و نتایج آن مورد بررسی قرار گیرد. ابتدا محققان بعدی می‌توانند به افراد در حال ازدواج این فنون را آموزش دهند و بعدها نتایج مثبت یا منفی ازدواج آنها را مورد بررسی قرار دهند. پیشنهاد می‌شود، زنانی که مورد مطالعه پژوهش قرار می‌گیرند، کاملاً براساس متغیرهایی همچون نوع مشکل، مدت ازدواج، نوع مشکلات دوران کودکی و... هم‌تاسازی گردند. تا تاثیر این روش یعنی تصویرسازی ارتباطی بر مشکلات متعدد دیگر بررسی شود. همچنین توصیه می‌شود که زنان و یا زوجین (در صورت امکان) برحسب شدت تعارضها هم‌تاسازی گردند تا بتوان اثربخشی این رویکرد و روش را در درجات مختلف مورد بررسی قرار داد. این پژوهش نیاز به مطالعات طولی هم دارد که در صورت امکان توصیه می‌شود این رویکرد بصورت طولی هم اجرا گردد و...

منابع

- تبریزی، مصطفی. (۱۳۸۳)، «بررسی و مقایسه اثربخشی گروه درمانی تلفیقی زوج‌ها، شناخت درمانی گروهی یک و کتاب درمانی در کاهش نارضایتی زناشویی»، رساله دکتری دانشکده روان‌شناسی دانشگاه علامه طباطبایی تهران.
- تبریزی، مصطفی و عباس آریا. (۱۳۸۲)، کتاب *درمانی*، تهران، انتشارات فراروان.

ثنایی، باقر. (۱۳۷۹)، *مقیاس‌های سنجش خانواده و ازدواج*، تهران، مؤسسه انتشارات بعثت.
دلاور، علی. (۱۳۸۴)، *مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی*، تهران، انتشارات
رشد.

سلیمانیان، علی‌اکبر. (۱۳۷۳)، «بررسی رابطه باورهای غیرمنطقی با رضایتمندی زناشویی در
دانشجویان متأهل»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم تهران، واحد حصارک.
فرحبخش، کیومرث، (۱۳۸۳)، «مقایسه میزان اثربخشی فنون زوج درمانی نظریه الیس، گلاسرو
ترکیبی از آن دو در کاهش تعارض‌های زناشویی»، رساله دکتری دانشکده روان‌شناسی و
علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی.

گلدنبرگ، ایرنه و گلدنبرگ، هربرت. *خانوادگی درمانی*، ترجمه حسین شاهی برواتی و
همکاران، (۱۳۸۴)، تهران، نشر روان.

هندریکس، هارویل. *عشق مورد نظر شما «راهنمای زوج‌ها، حل مشکلات زناشویی به کمک
ایماگودرمانی»*، ترجمه مهدی قراچه‌داغی، (۱۳۸۴)، تهران، انتشارات آسیم.

Deklerk, J.H. (2001). *A couple's workshop Manual* Johannes burg: Imago
Relationship Clinic. Institute for Imago Relationship therapy.

Deklerk. J.H. (2001). *Imago relationship therapy and...*, Department Biblical
and Religious studies, New York.

Fred, P. (2006). *Differentiation, object relation and microprocesses of
Identification* through the mother - infant bodily relationship. vol, 1280,
P122-128. Ebsco publishing.

Hendrix, H. & Hunt, H. (1999). *Imago Relationship therapy*. Creating a
conscious Marriage or Relationship in Berger, R. & Hannah, M. T.
Preventive Approaches in couples therapy. 169-216. Philadelphia: Taylor
& Francis group.

Lipthrott. D.J. (2005) *What is Imago Relationship therapy?* Institute Imago
relation therapy. March, 2005.

Zentner, M.R (2005). Ideal Mate Personality concepts and compatiability in close relationships: Along tiudinal Analysis. *Journal of personality and social psychology*, vol. 89, No. 2, 242-256.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی